

A VADÁSZAT ÉS VADGAZDÁLKODÁS TÁRSADALMI ELFOGADOTTSÁGÁNAK VIZSGÁLATA A FIATALSÁG KÖRÉBEN

KORCZ ROLAND
TÓTH LÁSZLÓ
BABOCSAY GERGELY
CSERNÁK JÓZSEF

Összefoglalás

A vadászattal szembeni ellenérzések ugyan nem új keletűek, de napjainkban a gyors információáramlás világában ezek a negatív előítéletek egyre jobban felerősödnek. Munkánk célja kérdőíves felmérés alapján, többváltozós statisztikai módszerekkel feltárni és megválaszolni azokat a problémákat, amik a mai fiatalok vadásatról kialakított képét negatív irányba befolyásolják, annak érdekében, hogy módszereket lehessen kidolgozni a vadászat, vadgazdálkodás társadalmi elfogadottságának hosszú távú javítása érdekében. Munkánkban online kérdőíves felmérést végeztünk fiatalok körében. A kérdések a vadászat és a vadgazdálkodás általános ismeretére, a természetvédelem és a vadgazdálkodás kapcsolatára és vadhúsfogyasztási szokásokra irányultak. A megkérdezettek 78,9 %-a sem markánsan üzletnek, sem hivatásnak nem tekinti a vadászatot, 52,6 %-uk inkább rekreációnak látja. Az általános iskolai végzettségűek körében jobb a vadászat megítélése, mint a középfokú végzettségűek körében. A felsőfokú végzettségűek véleménye kiegyenlítettebb. A nők 15 %-a, míg a férfiaknak csak 1,7 % érzi úgy, hogy nincs szükség vadászatra. A megkérdezettek többsége nem lát ellentétet a vadgazdálkodás és a természetvédelem céljai között. A városiak inkább tartják a vadhúst bioételnek, mint a falusi lakosság. Eredményeink arra utalnak, hogy vadászat és a vadgazdálkodás megítélése viszonylag jó a megkérdezettek körében, de a valós ismereteik meglehetősen hiányosak. A vadgazdálkodók tehát úgy javíthatják a laikusok viszonyulását a szakmájukhoz, ha több információt közvetítenek munkájukról a közvélemény felé

Kulcsszavak: Vadászat, Természetvédelem, Rekreáció, Vadhús, Információ,
JEL: R23

A Study of Social Acceptance of Hunting and Wildlife Management among Young Peoplengol cím

Abstract

For the last five years We have had a close relationship with hunting and wildlife management and I often have to answer my friends' and my acquaintances' questions: how can you shoot an innocent creature? To give an unequivocal answer is not easy, in a few words it is perhaps impossible. Hard to explain what hunting means for hunters, because as each person is different, so this created imagine can differ. If we ask the ordinary people what they know or think about hunting, they mostly have an unclear image often based on negative news (for example: hunting accidents). In fact, they do not know the work of hunters and often they do not even know the name of game species. In our work I made an online survey among young people. 221 people filled in the questionnaire. The questions oriented to the general knowledge of hunting and wildlife

management, contact of conversation and wildlife management and venison consumption habits. 78.9 % of the people who replied did not regard hunting as business and do not regard the hunting as a profession, 52.6 % considered it as leisure. The judgement is better among people with primary school education than among people with secondary school education. Opinion of people with higher education is more balanced. 15% of women while only 1.7% of men think there is no need for hunting. The majority of the people who replied did not see difference between intents of wildlife management and conservation. Those who live in cities consider venison more as an organic food than those living in villages.

According to my results hunting and the wildlife management is viewed positively but people are fairly under informed about game management and hunting. Game managers should improve the knowledge of the public by providing correct information on their own activities.

Keywords: *Hunting, Nature, Recreation, Wild game meat, Information,*

Bevezetés

A vadászattal szembeni ellenérzéseknek messzire nyúlnak vissza a történelmi gyökerei. Európában, a középkorban és az újkor első századaiban a vadászat királyi vagy nemesi privilégium volt. Magyarországon egészen a 15. század elejéig minden szabad embernek joga volt a vadászathoz. Ezen először II. Ulászló 1504. évi 5. dekrétuma változtat, ami arra hivatkozva tiltotta meg a vadászatot, hogy a parasztságot elvonja a mezőgazdasági munkáktól (Frey, 2009). A legtöbb népi felkelés vagy szabadságharc követelése közt is megtalálhatjuk a vadászati jog felszabadítását, kiterjesztését (Mess, 2012). Hazánkban az 1848-as szabadságharc, majd az 1883-as vadászati törvény hatályba lépése után javult a társadalmi megítélés. A XX. század második felében az akkor csak lappangó vadászatellenes hangulatnak nem természetvédelmi- vagy gazdasági-, hanem elsősorban politikai gyökerei voltak (Buzgó, 2008).

A művészeteknek egyik első, inspirálója ugyancsak a vadászat volt. (Faragó, 2006). Tehát a vadászat nem egy új keletű elfajult, szadista sport, hanem az emberiség egyik legősibb alapvető tevékenysége (Mess, 2012). De mik lehetnek a vadászatellenes érzelmeknek a kiváltó okai? Általában ellenérzést vált ki az emberekben a fölényeskedő, a tudatos vagy nem tudatos lekezelő magatartás (Mess, 2012). A vadászat nagy ellenzői közé tartoznak egyes, ugyancsak szélsőséges erdő- és mezőgazdálkodók. A vadkár kérdés ma a vadgazdálkodás negatív megítélésének egyik legfőbb, legvitatottabb oldala (Náhlík, 2002). Erről azonban már számos konferencia vitatkozott hazánkban és külföldön egyaránt. Legtöbbször a vadászok által kóbor, vagy kóbornak vélt állatok elejtése robbantja ki a vitát, amelyet később igen nehéz csillapítani. Itt főként nem a természetvédők és vadászok közti viták és ellentétek jelennek meg, hanem sokkal inkább a magukat állatvédőnek beállítók kezdenek időről időre harcot a vadászat, mint tevékenység ellen (Punk, 2011). Azonban, ha visszaemlékezünk, a középkorban a vadászatot szabályozó első törvényekben, III. Károly 1729. évi III. dekrétuma „A vadászat és madarászat szabályozásáról” elsősorban a vadászati tevékenységet szabályozta, ugyanakkor a törvény nagy jelentősége abban mutatkozott, hogy kíméleti idő bevezetését tette kötelezővé a vad szaporodása idején. Ha jól belegondolunk, lehet, hogy ez az egyik első olyan jogszabály, ami a jelenkori természetvédelem-állatvédelem egyik alappillére lett később (Vadászati Információs Portál, 2005).

A korábbi fejezetben már említettük, hogy a vadászat a magyar történelemben mindig nagy szerepet játszott. Meghatározó volt a vándorlások során, Pannónia felkutatásában, megtalálásában, amelyet a ma is emlegetett „Csodaszarvas legendája” bizonyít (Nagy, 2008). Ezt tanúsítja Anonymus is a Gesta Hungarorumban: „... ifjak majdnem minden nap vadászon voltak, aminek következtében azon időktől fogva máig a magyarok a legjobbak vadászatban, megelőzve más nemzeteket.” (Lakatos, 1980). A vadgazdálkodás gazdasági fontosságát mutatja, hogy a magyar vadászati ágazatnak éves szinten több mint 20 milliárd forint a bevétele nem beszélve a közvetett (turizmus, vendégéjszakák száma) részesedéséről.

Az ország területén mintegy 1400 vadászatra jogosult társaság gazdálkodik, a vadászterületek átlagos nagysága több mint 6,5 ezer hektár és 3600 fő hivatásos vadász áll alkalmazásban a vadászatra jogosult társaságoknál (Györffy, 2013). Jelenleg ötvenezer főre teszik a Magyarországon vadászengedéllyel (vadászjeggyel) rendelkező személyek számát. Mindez köszönhető annak, hogy hazánk kedvező adottságokkal rendelkezik a vadállomány tekintetében, amelyet megfelelő befektetés, gondozás és marketing mellett hosszú távon is sikeres tevékenységként tarthatunk fent. Magyarországon a vadászat rendkívül népszerű a külföldi vadászok körében, amely elsősorban a magyar vadászati kultúrának köszönhető (Nagy, 2008). Az országnak olyannyira egyedülálló vadállománya van, hogy pl. a Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács (CIC) által vezetett világranglistán a gímszarvas (*Cervus elaphus*) trófeák között az első tíz helyből 5-ön Magyarországról származó trófea áll. Ugyan csak a CIC általi ranglistán a dámszarvas (*Dama dama*) trófeákat illetően az első tízből 5 hazánkból származik és jelenleg is magyar agancs vezeti a világranglistát. A vadkan ranglistán az első ötben 2 magyar agyar is helyet kapott, amikből az egyik jelenleg is listavezető.

Anyag és módszer

Minta meghatározása

A téma tervezése során olyan csoportot igyekeztünk képezni, melyet a későbbiekben több szegmensre bontva tudunk elemezni. Ez a megcélzott réteg a mai 10-30 éves korosztály, amely vadászattal kapcsolatos attitűdjének vizsgálata volt a cikk fő célkitűzése. A megkérdezettek csoportja azonban sem az országos lakosságot tekintve, sem pedig a megkérdezett csoporton belül nem tekinthető reprezentatívnak. Bár a lehetőségeim és a döntésem következtében a minták és így az eredmények nem tekinthetők reprezentatívnak, ennek ellenére az eredmények várakozásunk szerint iránymutató szinten értékelhetők lesznek. A vizsgálat során kvantitatív, primer kutatást készítettünk. Az adatgyűjtést egyszeri, kérdőíves módszerrel végeztük, internetes megkeresés útján. A vizsgálat során 221 válaszadó töltötte ki a kérdőívet. A kérdések a fontosabb demográfiai adatok rögzítése mellett arra irányultak, hogy a válaszadóknak milyen vadászattal kapcsolatos ismereteik vannak, illetve hogyan vélekednek a vadászatról, vadgazdálkodásról. A kérdőív szerkesztése során meghatároztunk 6 + 1 csoportot a kérdések témája szerint. Ezek a csoportok a következők:

- Vadászattal, vadgazdálkodással kapcsolatos általános kérdések (9) melyeket szűrőként használva szét tudtam választani a vadászatban jártasabbak (a szakemberek) és a laikusok csoportját.

- Vadhússal kapcsolatos kérdések (2)
- Magyar vadászati hagyományokat és szakjog rendszer ismeretei felmérését szolgálták A vad és a vadászati jog című csoport kérdései (3).
- Vadgazdálkodás és természetvédelem társadalmi megítélésére irányuló (5) kérdéskör.
- Az utolsó csoport a vadászattal kapcsolatos információforrások és a személyes vadászatra irányuló kérdések köre volt (14).

Végül pedig az egész alapjául szolgáló demográfiai adatok lekérdezésével zárult a kérdőív.

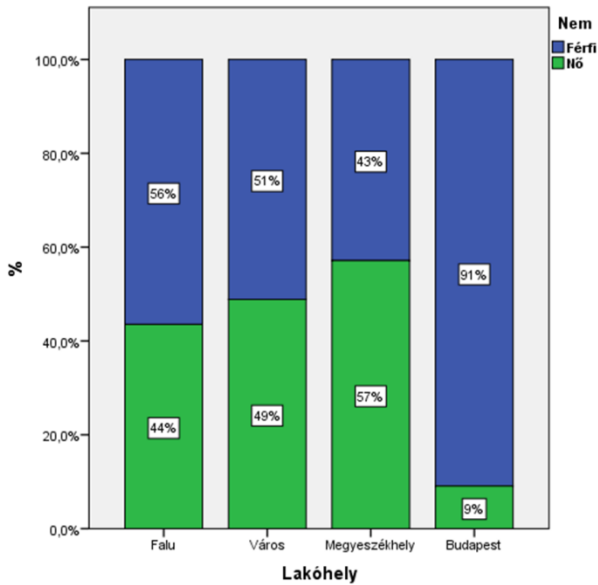
Kiértékelés módszerei

A célunk az volt, hogy az egyes kérdésekre adott válaszokból lehet-e utalni az egyes kitöltők vadászattal kapcsolatos gondolkodásmódjára. A kapcsolat kimutatásához keresztábra elemzést végeztünk. A keresztábra elemzés esetében, ha veszünk két változót, akkor azok kapcsolatának meglétét tudjuk vizsgálni, illetve annak erősségét. A tanulmányban a változók közötti kapcsolatot Pearson féle Ké- négyzet próbával igazoltam vagy cáfoltam. Minden olyan esetben kapcsolatot véltünk felfedezni két változó között (vagyis elvettem a H_0 hipotézist), amikor a Ké- négyzet próba szignifikancia szintje a természettudományok területén is elfogadott 5% alatt volt. A keresztábra elemzést tovább folytatva a Cramer V. asszociációs együtthatót használtam az adatok közötti kapcsolat erősségének vizsgálatára. A Cramer V. mutatót akkor használjuk, ha két kategorikus változó egymásra hatásának az erősségét akarjuk vizsgálni. (Szekelyi – Barna, 2002). Az értéke 0 és 1 között mozog, ha a mutató a 0-hoz tart, akkor gyenge, ha az 1-hez tart, akkor erős kapcsolatról beszélhetünk.

A Likert-skálán adott válaszokon faktoranalízist végeztünk. A faktoranalízis lényege, hogy a megnevezett változókat redukálja, illetve összesítse őket, és segítségével olyan összetett tényezőket (faktorokat) hozzon létre, melyek több tartalommal bírnak, és ezáltal jellemzik a mintát, mivel a faktoranalízis olyan többváltozós statisztika módszer, melynek célja a változók csoportosítása, és a változók számának redukálása (Sajtos – Mitev, 2007). A kapott eredményeket felhasználva klaszteranalízissel csoportosítottuk a mintában lévő válaszadókat a faktoranalízis által kapott faktorok alapján. A klaszteranalízissel az a célom, hogy kérdőív kitöltőit csoportosítsam és a csoportosítás első lépésként egy matematikai alapot adjak, és csak utána vizsgáljam szakmai szempontból a kapott eredményt. A változók elemzése az SPSS 20 statisztikai programcsomaggal történt.

Eredmények

Az eredmény a kitöltők tekintetében várakozásnak megfelelően alakult, mert a válaszadók többsége (76%) a 16-25 éves korosztályból került ki. A 15 év alatti, illetve a 25 év feletti válaszadók aránya összesen csak 24% volt. Megfelelőnek véltük az eloszlást a nemek tekintetében is. A válaszadók 55%-a férfi, míg 45%-a nő volt.

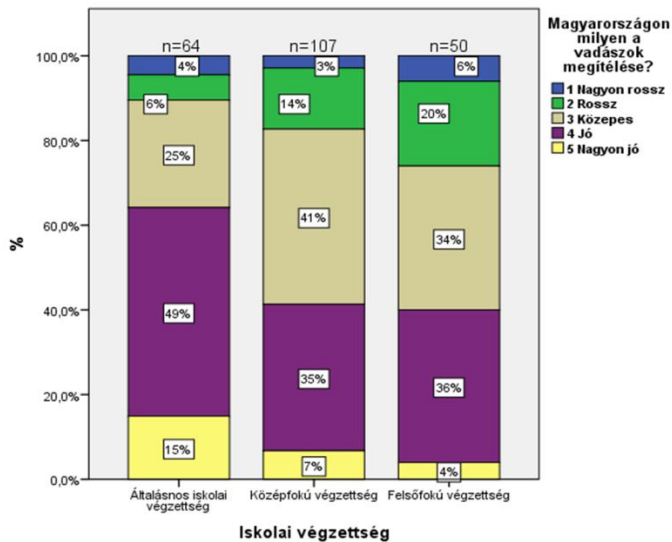
1.ábra: A válaszadók nem és lakhely szerinti megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

Azonban némi torzulást fedeztem fel a tekintetben, hogy a városi kitöltők között elenyésző arányban szerepeltek a nők.

Keresztábra elemzés segítségével vizsgáltam a magyar vadállomány megítélése és az iskolai végzettség közötti kapcsolatot.

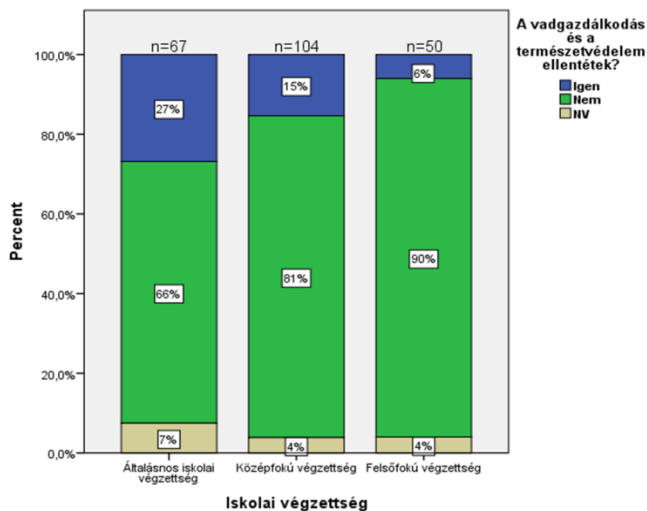
Az eredmények azt mutatják, hogy minél magasabb a kitöltők iskolázottsága annál jobban és reálisabban ítélik meg a magyar vadállományt. A kapott eredmény nem egyenesen arányos képet mutat, de szignifikáns különbség állapítható meg az általános és a felsőfokú végzettségűek között is. Ugyancsak a magyar vadállomány nemekkel való összevetésekor erős különbséget mutattak a nők és a férfiak. Vizsgálatomban nemcsak a vadállományról alkotott képet, de magáról a vadászatról gondolt attitűdöt is elemeztem az iskolai végzettséggel összevetve. Ebben az összevetésben megállapítottam, hogy mennél magasabb az iskolai végzettség, annál rosszabb a vadászok általános megítélése. Nagy véleménykülönbséget tapasztaltam abban a kérdésben is, hogy a vadhús bioétel-e?

2.ábra: A vadászok megítélése a különböző iskolai végzettséggel rendelkezők körében (n=221).

Forrás: Saját szerkesztés

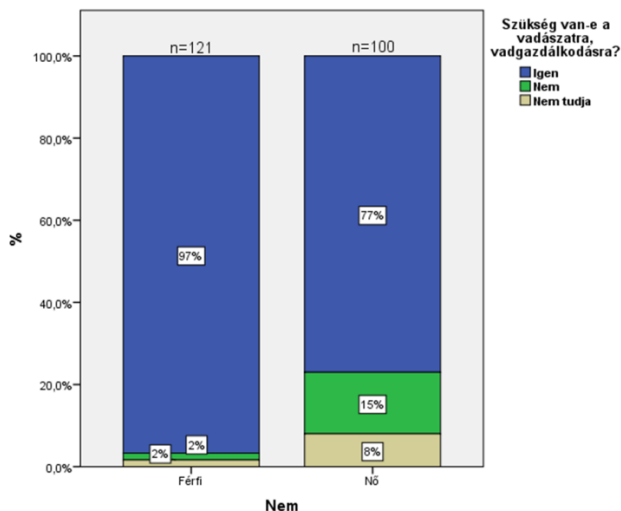
A kérdést nemek tükrében elemeztem. A férfi és női vélemények teljesen reciprokjai egymásnak, míg a nők nagy része nem tartja a vadhúst bioételnek, addig a férfiak jelentős hányadának meggyőződése az ellenkezője. Vadhús tekintetében még érdekes képet mutat a lakhely szerinti vizsgálat is, ahol egyértelműen látszik, hogy a vidéki emberek nagy része szerint a vadhús nem bioétel.

3.ábra: A válaszadónak a vadgazdálkodás–természetvédelem kapcsolatáról alkotott képe iskolai végzettségük szerint (n=221)

Forrás: Saját szerkesztés

A városokban élők viszont többségében annak tekintik. Manapság a legnagyobb feszültséget keltő téma a vadgazdálkodás és a természetvédelem ellentéte. Ezt a kérdést iskolai végzettség tükrében vizsgáltuk.

4.ábra: A vadászat szükségességéről alkotott kép a nemek között (n=221)

Forrás: Saját szerkesztés

Egyértelmű tendencia látszik arra, hogy mennél magasabb az iskolai végzettség annál nagyobb azon kitöltők aránya, akik úgy gondolják a két szakág nem ellentétei egymásnak.

A tanulmány egyik alapkérdése, hogy szükség van-e vadászatra? Erre a kérdésre kerestem a választ úgy, hogy összevetettük a férfi és női kitöltők véleményével.

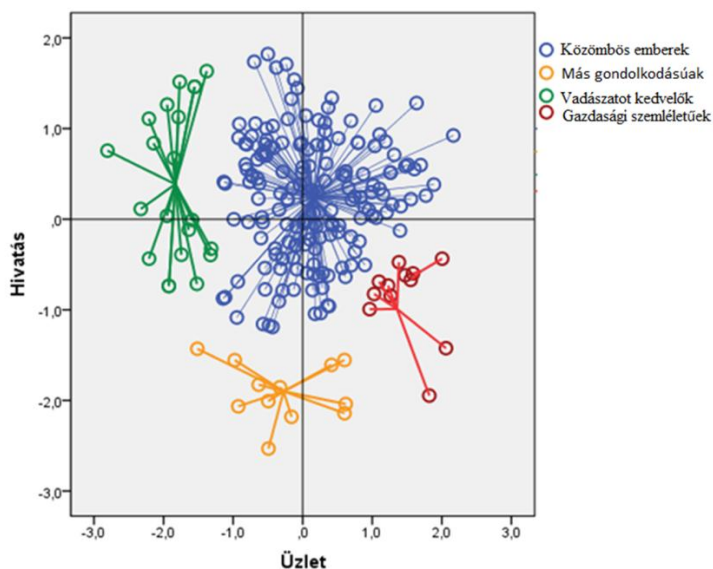
1. táblázat: faktorok elnevezése: A faktoranalízis során a kérdésekből képzett faktorok. (Magyarázatot a szövegben.)

Faktor	Állítások	1	2	3	4
Hivatás faktor	vadgazdálkodásra? [vadállomány tervszerű fenntartása]	,729	,251	,031	,252
	vadgazdálkodásra? [hivatás, foglalkozás, munka]	,701	,337	,184	,059
	vadgazdálkodásra? [orvvadászat megakadályozása]	,682	-,037	-,195	,051
	vadászatra? [hivatás, foglalkozás, munka]	,582	,497	,129	-,049
Agresszió faktor	vadgazdálkodásra? [ökoszolgáltatások]	,564	,049	,246	,417
	vadászatra? [kegyetlenség, agresszió kiélésének eszköze]	-,130	-,859	,190	-,123
	vadászatra? [állatok értelmetlen lelővése]	-,172	-,837	,197	-,163
Üzlet faktor	vadászatra? [szenvedély]	,218	,288	,257	,254
	vadgazdálkodásra? [pénzszerzés, üzlet]	-,105	,067	,811	,136
	vadászatra? [pénzszerzés, üzlet]	-,033	-,122	,781	,011
Rekreáció	vadászatra? [úri passzió, státuszszimbólum]	,218	-,180	,676	-,010
	vadászatra? [sport]	,049	,101	,058	,814
	vadászatra? [szórakozás, kikapcsolódás]	,088	,488	,133	,643
	vadgazdálkodásra? [természetvédelmi feladatok ellátása]	,486	-,010	-,092	,607

Forrás: Saját szerkesztés

Közel azonos a nemenként kitöltők száma, azonban a férfiak közel száz százaléka úgy gondolja, hogy a vadászat az szükséges dolog, ezen a véleményen van a női kitöltők nagy része is, azonban a nőnemű válaszadóknál jelentősebb számban vannak olyanok, akik a „Nem” választ részesítették előnyben, de több női válaszadó bizonytalan e kérdést illetően. Munkámban nem csak keresztábra elemzés és összehasonlítás szerepelt, hanem klaszter- és faktoranalízist is végeztem.

Négy csoportra osztottuk a válaszadókat annak függvényében, hogy mennyire látják hivatásnak, illetve üzletnek a vadászatot.

5.ábra: A klaszteranalízis alapján a válaszadói csoportok megoszlása (n=221)

Forrás: Saját szerkesztés

A legnagyobb csoport a „Függetlenek” csoportja, ennek a csoportnak a nagysága eredhet érdektelenségből, ismerethiányból és laikusságból is. A másik jelentős méretű csoport a „Vadászat kedvelők” nevet viseli, pontosan azért, mert ők azok, akik hivatásnak vélik a vadászatot. Ez persze főként azzal indokolható, hogy ők maguk is vadásznak vagy esetleg vadászati körökben mozognak, esetenként laikusok, csak jelentős ismeretekkel bírnak a vadászatot illetően. A minta nagysága alapján a következő csoport a „Természetet nem kedvelők” nevet kapta, abból kifolyólag, hogy ők egyáltalán nem gondolják a vadászatot hivatásnak, de még üzletnek sem, és erről véleményüket markánsan ki is fejezték. A „Sznob hatás” címet választottam annak a kitöltői csoportnak, melyek hivatást egyáltalán nem, ellenben nagymértékű üzletet látnak a vadászatban és csak hozzárendelt érték nélküli gazdasági megközelítésben tudják definiálni a vadászat tevékenységét. A vizsgálat eredményei tükrében elmondható, hogy sok esetben a sekélyes ismeretek ellenére és egyes, radikális nézeteket valló csoportokat leszámítva, a fiatalok vadászatról alkotott képe nem tekinthető negatívnak, sőt, túlnyomó részt közömbösnek és ugyancsak egyes esetekben pozitívnak tekinthető.

Következtetések, javaslatok

A felmérés legfőbb következtetése, hogy a fiatalság ismeretei a vadászattal kapcsolatban, sok esetben felszínesek és bizonytalanok. Viszont koránt sem annyira negatívak, mint amennyire a vadászattal kapcsolatos sajtó ezt mutatja. Azonban ezen a bizonytalan, közömbös megítélésen javítani szükséges a vadászat nagytömegek általi elfogadottságához. A cikket annak jegyében készítettük, hogy a fiatalok vadászatról kialakított képét negatív irányba befolyásoló tényezőket feltárjuk, és ezekre megoldási javaslatokat tegyünk. A legnagyobb mértékben a vadászat megítélésére negatív tényezőként a közmédia és a vele szorosan együttműködő „sötétzöld” természetvédelmi és politikai kampányok hatnak, akik a vadászatot öldöklésként, az állatok vadászhatóvá tételét pedig a fajok kiirtásaként definiálják. Azonban nemcsak külső okok befolyásolják a megítélést, hanem a vadásztársadalom egyes - ugyan kisebbségbe lévő - de annál nagyobb hangú rétege is, akik az egész vadásztársadalmat rossz színben tüntetik fel. Ahhoz hogy pozitív társadalmi szegmensként tekintsenek a vadászatra, először a vadászoknak kell némi változáson átesni és bentről megreformálni önmagukat, hogy javítsák a közvéleményt. Ezen felül létre kellene hozni egy egységes arculatot és kampánytervet a vadászat szükségességéről. A média negatív híreire gyors és hatékony reagálásra, esetenként cáfolatra van szükség, ezért egy szóvivőt kellene alkalmazni. Mivel dolgozatomban a fiatalság véleményét tudtam meg a vadászatról, ezért számukra dolgoztam ki javaslatokat, amelyekkel véleményem szerint jelentősebb sikereket lehetne elérni hosszútávon a vadászatról kialakított kép és megítélés javítása érdekében. Első lépésként javasoljuk egy országosan egységes pedagógiai program kidolgozását, ami nemcsak hatékony természet és környezet nevelést, hanem komplex ökoszisztéma szemléletű gondolkodást is kialakít a felnövő generációban, ezáltal nemcsak azt látnák a gyerekek, hogy lelőtték a vadászok az állatot, hanem azt is hogy miért lőtték le. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni emellett az iskolán kívüli ismeretterjesztésre családok bevonásával, akár vezetett túrák, tanulmányi kirándulások, erdészeti, vadászati nyílt napok szervezésével és a nagyközönség számára nyitottá, illetve ingyenesé tételével. Ismeretterjesztő vándor előadásokat kellene országszerte tartani már egészen óvodás kortól, ennek érdekében korosztályoknak megfelelő előadás anyagokat és módszereket kellene kialakítani. Ha ezeknek a javaslatoknak csak részeit is sikerülne megvalósítani, már reménykedhetnénk, hogy a felnövekvő generációk nem romboló erőként, hanem az ökoszisztémák egyik tervszerű fenntartójaként gondolkodnak és viszonyulnak majd a vadászokhoz.

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm konzulensemnek, Tóth Lászlónak, hogy a dolgozat alapos átnézésével, a szakmai és stilisztikai hibák javításával is segítette munkám. Külön köszönöm külső konzulensemnek, Babocsay Gergelynek az ösztönzést, valamint az építő kritikáját, mellyel segítette dolgozatom létrejöttét.

Köszönöm tanáromnak, Csernák Józsefnek a statisztikai elemzésekben nyújtott segítségét. És végül köszönöm a családomnak a kitartó támogatást, tanácsait és türelmüket.

Hivatkozott források

- [1.] Boda A. (2012): Tények és tévhit a vadászatról. Vadászélmény, 50-54
- [2.] Faragó S.(2000): A vadgazdálkodás és a természetvédelem kapcsolatrendszere Magyarországon
- [3.] Frej D. - Hadas M. - Faragó S. - Buzgó J.-, Mjtényi Gy. - Rác A. (2009): Vadászat Magyarországon. Rubicon 7-8
- [4.] Hejél P. (2010): A vadgazdálkodás helyzetértékelése
- [5.] Kókai M. (2011): Vuk, Hú, Csiri, Karak, Kalán. Vadászlap, 4:252-253
- [6.] Lakatos E. (SZERK.) (1980): Vadászat Magyarországon, Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, Budapest, pp. 6-10.
- [7.] Malhotra, N. (2008): Marketingkutatás. Budapest: Akadémia Kiadó.
- [8.] Mara Á. (2003): Mi a vadászat? Erdélyi Nimród Archivum
- [9.] Marques de Sá, J. (2007): Applied Statistics Using SPSS, STATISTICA, MATLAB and R (Second Edition. kiad.). Heidelberg: Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- [10.] Nagy M. (2008): A Gímszarvas-gazdálkodás statisztikai vizsgálata a Dél – Dunántúli Régióba, Doktori (PhD) Értekezés, Kaposvár
- [11.] Pechtol J. (SZERK.) (2004): Vadászévkönyv, Dénes Natúr Műhely Kiadó, Budapest, pp. 29-47.
- [12.] Sajtos L. – Mitev A. (2007): SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv. Budapest: Alinea Kiadó.
- [13.] Székelyi M. – Barna I. (2002): Túlélőkészlet az SPSS-hez. Budapest: Typotex Kiadó.
- [14.] Tárki (2004): A vadászat megítélése a felnőtt magyar lakosság körében,
- [15.] Wallendums P. (2009): Hit, vallás-hitvallás Vadászlap, 12:79-81

Internetes források:

- [16.] Fáczányi ZS. (2009): Én így csinálom
- [17.] <http://verteserdo.hu/hirek-aktualitasok/reszletek/en-igy-csinalom/>
- [18.] Györfi B. (2013): Sikeres Magyarországon a vadgazdálkodás
<http://www.agraroldal.hu/siker-es-vadgazdalkodas.html>
- [19.] Anonymus (2013): Hunters find favour with Luxembourgers
<http://www.wort.lu/en/view/hunters-find-favour-with-luxembourgers-525c2260e4b0127de7dda66a>
- [20.] Wikipedia (2013): Vadászat fogalma:
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Vad%C3%A1szat>

Áttekintett irodalom:

- [21.] Faragó S. (2006): Magyar Vadász Enciklopédia, Totem Plusz kiadó, Budapest
- [22.] Rác Fodor G. (2011) Népszerűtlen-e a vadászat?
- [23.] Csépanyi P. (2011) Vadgazdálkodás és természetvédelem kapcsolata és lakossági megítélése a Pilisi Parkerdő Zrt területén
- [24.] Pellinger A. (2011) Vadgazdálkodás és természetvédelem kapcsolata és gazdálkodói- lakossági megítélése a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban
- [25.] Kovács E (2011) A sajtó, mint negyedik hatalmi ág: Kezelve-e a vadászatellenes közhangulat?

- [26.] Gretna G. (2012) Zöldek kontra vadászok?
[27.] Bruno B. A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, Corvina Kiadó Kft, Budapest
[28.] Mircea E. (2006) Vallási hiedelmek és eszmék története, Osiris Kiadó

Szerző:

Korcz Roland

Vadgazda mérnöki szak
IV. Évfolyam
Károly Róbert Főiskola
korcz.roland@gmail.com

Konzulensek:

Dr. Tóth László

Főiskolai tanár
Agrár- és Környezettudományi Intézet
Károly Róbert Főiskola
ltoth@karolyrobert.hu

Dr. Babocsay Gergely

Muzeológus
MTM Mátra Múzeum
gergely_babocsay@yahoo.com

Csernák József

Tanárségéd
Üzleti Tudományok Intézete
Károly Róbert Főiskola
csernak@karolyrobert.hu

